

UMENIE A KULTÚRA

1. Všeobecné zásady

- (1) Hodnotenie v predmete umenie a kultúra na strednej škole funguje ako spätná väzba, ktorá žiakovi prezentuje názor okolia (v tomto prípade učiteľa, resp. školy, spolužiakov) na kvalitu a význam jeho činnosti. Zároveň zaraďuje činnosť a osobnostné premeny žiaka medzi veličiny, ktoré sú pre dané okolie (spoločnosť) hodnotou.
- (2) Oblasť prežívania, interpretácie sveta a vyjadrovania, oblasť postojov, to všetko predstavuje procesy, ktoré sú v takej miere viazané na individuálne vlastnosti a podmienky jednotlivca, že možnosť ich kvantifikácie a objektivizácie je veľmi obmedzená. Rozvinutie práve týchto procesov je však cieľom predmetu umenie a kultúra. Napriek tomu citlivé rozlíšenie, pomenovanie i záverečné uznanie procesov rozvoja osobnosti sú pre ich nositeľa a vývoj žiaka dôležité.
- (3) Špecifikom výchovy v predmete umenie a kultúra je, že sa očakáva vlastný prístup žiaka k aplikácii vyjadrovacích prostriedkov, nástrojových a koordinačných zručností v rozvoji vlastného vnímania. Očakáva sa samostatný prístup žiaka najmä v oblasti chápania a interpretácie kultúrnych artefaktov a pri vytváraní vlastných symbolických reprezentácií skutočnosti či svojho vnútorného sveta. Umenie a kultúra sa nenapĺňa len realizáciou požadovanej edukačnej úlohy na vyučovaní, ale tento program tvorí východisko k samostatnému (tvorivému) sebavyjadrovaniu žiaka. Predmet by inak nespĺňal svoje poslanie: formovať mentálne štruktúry žiaka v smere k aktívnej otvorenosti voči rôznorodým interpretáciám a v smere k tvorivému vyjadrovaniu sveta a seba.
- (4) Hodnotenie tohto predmetu má v prvom rade funkciu pozitívne motivovať žiaka, usmerniť jeho osobnostný vývoj a rozvinúť v ňom kultúrne potreby. Tu musí učiteľ brať ohľad na schopnosti, nadanie, ambície, vkus a predchádzajúce výkony žiaka. Hodnotenie je aj porovnaním v rámci skupiny žiakov (triedy). Toto porovnanie má mať najmä výchovný charakter. Pri zohľadnení osobitosti každého žiaka poskytuje triede aj žiakovi obraz o pestroste prístupov, o rôznych formách pochopenia problematiky v triede i o rozvrstvení škály postojov, názorov a aktivity medzi jednotlivými žiakmi. Nehodnotíme teda len výsledok činnosti (vytvorený artefakt, vyjadrenú interpretáciu, pomenovaný zážitok), ale celý výchovný proces a prístup žiaka v rámci neho.
- (5) Ťažiskovou formou hodnotenia v predmete umenie a kultúra je formatívne hodnotenie procesov, ktoré sa odohrávajú priamo na hodine v žiakovom myslení a cítení. Nejde však o jednoduché jednoslovné vyjadrenie typu „dobré“, „len tak ďalej“, „správne“. Dôležité je rozvinúť zložitejšie slovné hodnotenie na hodine tak, aby učiteľ poskytol žiakovi citlivú, veku primeranú a analyticky podloženú spätnú väzbu o rôznych aspektoch jeho činnosti podľa kritérií v odsekoch 10 a 11. Vo vzájomnej komunikácii má žiak možnosť klásť otázky alebo zdôvodniť svoj prístup. Túto formu je vhodné kombinovať so sebahodnotením žiaka.
- (6) Cieľom je dosiahnuť, aby žiak nebol len jednorazovo hodnotený na záver hodiny či po podanom výkone. Predmet umenie a kultúra si vyžaduje komplexnú spätnú väzbu na aktivitu žiakov, na spôsoby ich spolupráce, na ich motiváciu, ako aj na výsledky ich práce.
- (7) Záverečnou formou takejto komplexnej spätnej väzby je škálovanie formou známok, porovnateľné so známkovaním, aké sa používa na iných predmetoch vyučovaných na škole. Nie je však nutné známkovať každú prácu a každý výkon žiaka. Závisí od učiteľa, ktoré úlohy bude hodnotiť, aby hodnotenie poskytlo žiakovi i prostrediu dostatočný obraz o jeho kvalitách a vývoji.
- (8) Učiteľ musí brať ohľad na to, že vnímanie kultúry, porozumenie kultúrnym artefaktom a využívanie nástrojov kultúry pre sebavyjadrenie či komunikáciu súvisí so seba projekciou, záujmami, motiváciou, hodnotovými orientáciami, fantáziou, emocionalitou, s úroveňou poznania u žiaka i s celým intímny svetom žiaka. Preto sa pri hodnotení treba vyvarovať paušálnych súdov a šablónovitých kritérií, ktoré by sa mohli necitlivo dotknúť osobnostného zamerania žiaka. Je dôležité uplatňovať diferencovaný a individuálny prístup. Predložené kritériá sú orientačné, učiteľovi ponúkajú základnú štruktúru pre analýzu jednotlivých zložiek činnosti žiaka v rámci umenia a kultúry.
- (9) V rámci predmetu umenie a kultúra hodnotíme tieto oblasti žiakovho správania:

- a) jazykové (alebo literárne), vizuálne, pohybové (alebo dramatické), zvukové (alebo hudobné) vyjadrenie spôsobu, akým žiak vníma kultúrne artefakty,
- b) tvorbu jazykových, vizuálnych, pohybových a zvukových artefaktov,
- c) reflexiu kultúrnych artefaktov; žiacku reflexiu ich vlastných postojov,
- d) rôznorodé prejavy názorov a postojov,
- e) prejavy zložitejších poznávacích procesov,
- f) prácu s informáciami,
- g) prácu s médiami,
- h) spôsoby komunikácie pri riešení úloh,
- i) prejavy spolupráce pri riešení úloh,
- j) prejavy motivácie k činnosti,
- k) prejavy rôznych kognitívnych procesov,
- l) prejavy emocionálnych procesov.

(10) V rámci predmetu umenie a kultúra pri hodnotení obsahu žiakovej práce uplatňuje učiteľ tieto hlavné kritériá:

- a) žiakovu flexibilitu vo vnímaní kultúrnych a iných artefaktov, znakov, situácií, činností, žiakovu otvorenosť k zmenám vo vnímaní kultúrnych artefaktov, znakov, situácií, činností.
- b) pestrosť žiakových tvorivých cieľov, pestrosť vyjadrovacích prostriedkov využívaných žiakom, schopnosť tvorivo manipulovať s vyjadrovacími prostriedkami rôznych oblastí kultúrnej tvorby a ako žiak rozpoznáva dôsledky a účinky svojej tvorby,
- c) žiakovu samostatnosť v reflexii kultúrnych artefaktov, v interpretácii kultúrnych znakov, v reflexii vlastnej tvorivej činnosti, ako žiak rozpoznáva dôsledky a účinky svojej tvorby. Hodnotíme, ako žiak identifikuje vlastné predsudky a stereotypy, ako žiak pozoruje a odlišuje prejavy emócií od emócií samotných,
- d) žiakovu schopnosť venovať pozornosť odlišným názorom a postojom, schopnosť tolerovať odlišné názory a postoje, hodnotíme žiakovu schopnosť obhajovať svoje názory a postoje, hodnotíme žiakovu schopnosť adaptovať svoje názory a postoje v novej situácii,
- e) ako sa u žiaka prehĺbuje poznanie kultúry, hodnotíme ako sa u žiaka rozširuje poznanie kultúry, ako žiak aplikuje získané poznanie na nové situácie,
- f) žiakovu samostatnosť v získavaní, spracúvaní a využívaní informácií a ako korektne narába s informáciami,
- g) žiakovu schopnosť samostatne argumentovať vo vzťahu k obsahom médií, vyhodnotiť dôsledky pôsobenia jednotlivých produktov médií.

(11) V rámci predmetu umenie a kultúra pri hodnotení procesu žiakovho učenia uplatňuje učiteľ tieto hlavné kritériá:

- a) žiakovu kultivovanosť v komunikácii pri riešení úloh, schopnosť komunikovať s pomocou rôznych vyjadrovacích prostriedkov (slovných, pohybových, zvukových a pod.), efektívnosť žiakovej komunikácie pri riešení úloh a ako žiak interpretuje efektívnosť vlastnej komunikácie,
- b) originálny vklad žiaka do spolupráce pri riešení úloh, zodpovednosť žiaka pri riešení úloh, schopnosť žiaka efektívne spolupracovať pri riešení úloh,
- c) prejavy žiakovho záujmu o kultúrne artefakty a o kultúrnu tvorbu, aplikáciu žiakovho záujmu do iných oblastí kultúrnej tvorby,
- d) pestrosť v prejavoch kognitívnych procesov u žiaka,
- e) zručnosti, s akými žiak prejavuje svoju emocionalitu, kultivovanosť v prejavoch žiakovej emotionality.

(12) Výchovo-vzdelávacie výsledky žiaka sa v tomto predmete klasifikujú podľa kritérií uvedených v odsekoch 13 až 17 v primeranom rozsahu pre príslušný ročník štúdia.

(13) Stupňom 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak je tvorivý, flexibilný, otvorený zmenám, využíva pestré vyjadrovacie prostriedky a neustále ich obnovuje, reflektuje kultúrne procesy i svoje premeny.

(14) Stupňom 2 – chváľitebný sa žiak klasifikuje, ak spĺňa kritériá, ale je menej samostatný, iniciatívny a tvorivý.

(15) Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak realizuje úlohy priemerne, chýba mu iniciatíva, je slabo motivovaný k tvorbe, nerozširuje svoju flexibilitu, neosvojuje si nové vyjadrovacie prostriedky, komunikuje nekultovane, ťažšie identifikuje predsudky a stereotypy.

(16) Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, ak realizuje úlohy s pomocou imitácie, prejavuje len základné zručnosti v manipulácii s vyjadrovacími prostriedkami kultúry. Minimálne identifikuje prebiehajúce procesy, len s ťažkosťami aplikuje získané zručnosti, schopnosti a poznanie v nových oblastiach.

(17) Stupeň 5 – nedostatočný neodporúčame používať (pretože každý žiak má z rodiny a prostredia isté kultúrne návyky a schopnosť vnímania kultúrnych artefaktov).

2. Formy hodnotenia:

- slovné hodnotenie
- sebahodnotenie
- klasifikovanie prác a výstupov

Kritériá hodnotenia :

- vytvorenie zadaných praktických prác
- uplatňovanie získaných vedomostí a zručností v praxi (v praktickej činnosti na hodinách)
- aktívne získavanie nových vedomostí a zručností (aktívna práca na hodinách)
- porozumenie hlavnej myšlienke a podstatným informáciám umeleckého diela a kultúry
- schopnosť viesť bežný dialóg na témy umenia a kultúry
- vedieť kultovane vyjadrovať svoje zážitky a predstavy vizuálne, zvukovo, pohybom a slovom
- rozumieť princípom hlavných umeleckých druhov, aktívne sa dokázať vyjadrovať aspoň v jednom z nich
- zvládnutie interpretácie umeleckého diela
- schopnosť odlišovať hlavné kultúrno-historické obdobia

Hodnotenie predmetu má pozitívne motivovať žiaka, usmerniť jeho osobnostný vývoj a rozvinúť v ňom kultúrne potreby.

Známky z jednotlivých tém sú rovnocenné, v každom polroku žiak získa:

- 2 známky z písomnej práce
 - 2 známky za projektovú činnosť } pri 2- hodinovej dotácii
 - 1 známku za výtvarnú prácu
 - **Na klasifikáciu musí žiak získať aspoň 3 známky.**
-
- 1 známku z písomnej práce
 - 1 (2) známky za projektovú činnosť } pri 1- hodinovej dotácii
 - 1 známku za výtvarnú prácu
 - **Na klasifikáciu musí žiak získať aspoň 2 známky.**

PÍ SOMNÉ PRÁ CE (P): test

- Písomné práce sa píš u čiastkovo, po viacerých tematických celkoch, podľa uváž enia vyučujúceho. **Váha známky 1.**

Hodnotenie písomnej práce:

- 100 % - 90% - výborný
- 89% - 75% - chválibebný
- 74% - 50% - dobrý
- 49% - 34% - dostatočný
- 33% - 0% - nedostatočný

PROJEKTOVÁ ČINNOSŤ (PC): prezentácia, skupinová práca

Hodnotenie:

- **Obsahovej stránky: 75%**
 - ✓ **Presnosť** v podávaní informácií
 - ✓ **Samostatnosť** v získavaní, spracovaní a využívaní informácií
 - ✓ **Logickosť**
 - ✓ **Schopnosť zovšeobecňovať**
 - ✓ **Argumentácia**
 - ✓ **Spracovanie východiskového textu**
 - ✓ Vyjadrenie **osobného názoru**
- **Formálnej stránky: 25%**
 - ✓ **Prehľadnosť**
 - ✓ **Grafické spracovanie**
 - ✓ **Bibliografia**
 - ✓ **Prezentovanie** práce pred triedou

Pri hodnotení projektovej práce sa využíva slovné hodnotenie, sebahodnotenie a následná klasifikácia podľa hore uvedenej stupnice. **Váha známky 1.**

VÝTVARNÁ PRÁ CA (VP): plagát, koláž,...

Hodnotenie:

- **Obsahová stránka: 50%**
 - ✓ **Spracovanie danej témy**
 - ✓ Vyjadrenie **osobného názoru**
- **Formálna stránka: 50%**
 - ✓ **Grafické spracovanie**
 - ✓ **Výrazové prostriedky**
 - ✓ **Prezentovanie** pred triedou

Pri hodnotení výtvarnej práce sa využíva slovné hodnotenie, sebahodnotenie a následná klasifikácia podľa hore uvedenej stupnice. **Váha známky 1.**

Výsledný stupeň prospěchu:

n_1 – počet známok z písomných prác

n_2 – počet známok z projektovej činnosti

n_3 – počet známok z výtvarných prác

P – písomná práca

PC – projektová činnosť

VP – výtvarná práca

Výsledný stupeň prospěchu v predmete sa vypočíta na základe váženého priemeru.

$$Z = \frac{n_1P + n_2PC + n_3VP}{n_1 + n_2 + n_3}$$

Okrem vyššie uvedeného vzorca učiteľ v súhrnnej klasifikácii prihliada aj na systematickosť v práci žiaka, na jeho prejavované osobné a sociálne kompetencie, ako je zodpovednosť, snaha, iniciatíva, ochota a schopnosť spolupracovať, a to počas celého klasifikačného obdobia.